

Evropska
komisija

Kaj je Eurydice

Omrežje Eurydice zbira in analizira informacije o evropskih izobraževalnih sistemih in politikah. Sestavlja ga 38 nacionalnih enot v 34 državah, ki sodelujejo v programu EU o vseživljenjskem učenju, koordinira in upravlja pa ga Izvajalska agencija EU za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo iz Bruslja; ta pripravlja tudi publikacije in podatkovne baze.

Razvijanje ključnih kompetenc v šolah v Evropi

Izzivi in priložnosti za politiko

Koncept "ključnih kompetenc" v zadnjih letih po vsej Evropi pridobiva pomen, tako na ravni politike kot v šolah. Ključne kompetence pomenijo znanje, spretnosti in stališča, ki jih mladi Evropejci potrebujejo za uspeh ne le v gospodarstvu in sodobni družbi, ampak tudi v zasebnem življenju. Definirane so na ravni EU in zajemajo: 1) zmožnost sporazumevanja v maternem jeziku, brez težav in z lahkoto, 2) zmožnost sporazumevanja v tujih jezikih, 3) matematične kompetence ter temeljne kompetence iz naravoslovja in tehnologije, 4) spretnosti iz informacijske tehnologije, 5) socialne in državljanske kompetence, 6) samoiniciativnost in podjetnost, 7) sposobnost učiti se učenja in 8) kulturno zavest in izražanje.

Evropske države so pri umeščanju ključnih kompetenc v nacionalne kurikulume in druge uradne smernice zelo napredovale, kar kaže na zavzetost za to, da mladim omogočijo pridobitev spretnosti, pomembnih za njihovo življenje in družbo. Vendar pa izzivi ostajajo – zlasti pri praktičnem uveljavljanju prenovljenih kurikulumov.

Ta brošura osvetljuje nekaj glavnih dosežkov in izzivov v zvezi z razvojem ključnih kompetenc v šolah v Evropi. Upoštevan je položaj vseh navedenih kompetenc razen "učenje učenja" ter "kulturne zavesti in izražanja". Poročilo zajema obvezno in splošno sekundarno izobraževanje v 31 evropskih državah (državah članicah EU, na Islandiji, Hrvaškem, Norveškem in v Turčiji) za leto 2011/12.

Celotna študija z naslovom

„Razvijanje ključnih kompetenc v šolah v Evropi: izzivi in priložnosti za politiko“ je v angleškem jeziku na voljo na spletni strani omrežja Eurydice

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/thematic_studies_en.php

Tiskane izvide poročila

naročite na:
eacea-eurydice@ec.europa.eu

Oseba za stike

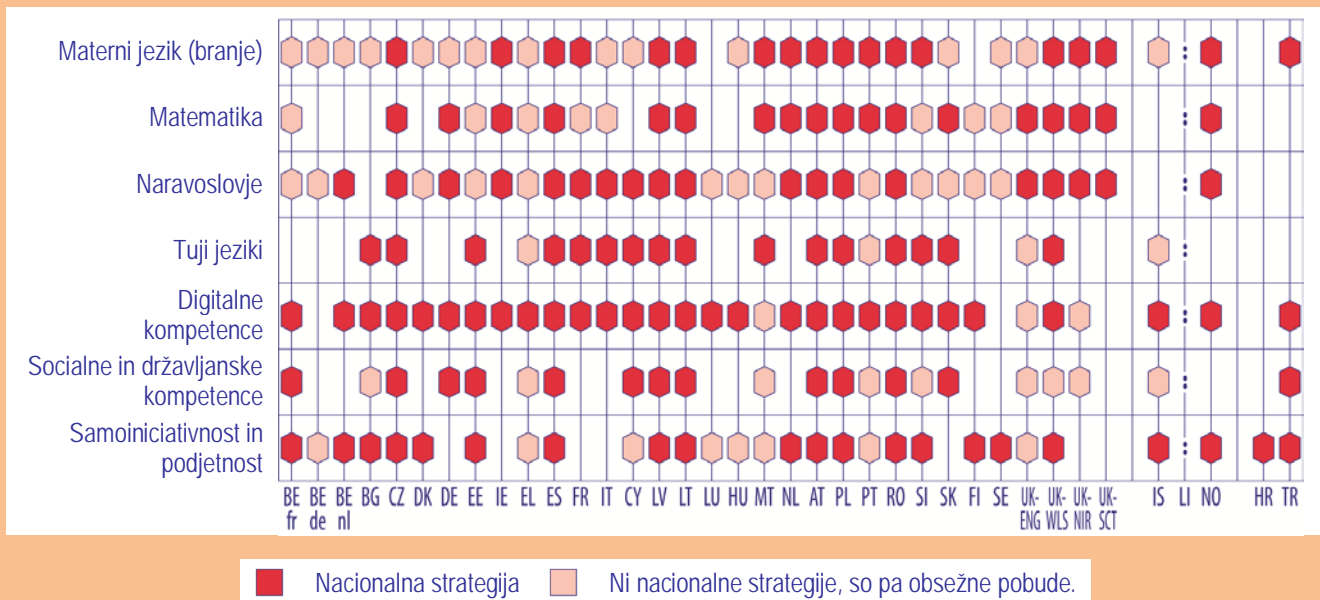
Wim Vansteenkiste,
Komuniciranje in publikacije:
+32 2 299 50 58

Vse države spodbujajo razvoj ključnih kompetenc

Vse evropske države so upoštevale zahteve sedanje družbe in pri umeščanju najpomembnejših spretnosti v uradne smernice in šolske kurikulume zelo napredovale. Pri tem pa so ravnale na različne načine in v različnem obsegu. Številne države so se lotile nacionalnih strategij za izboljšanje poučevanja in učenja vseh ključnih kompetenc, druge se osredinjajo le na nekatere izmed njih. Nekatere na nacionalni ravni še nimajo nikakršnih strategij. Namesto tega centralno koordinirajo pobude za uveljavljanje kompetenc.

Obsežne pobude segajo vse od šolskih partnerstev do nacionalnih kampanj in si v glavnem prizadevajo povečati zanimanje učencev in dijakov za posamezno predmetno področje. Čeprav so prenove in izboljšave mogoče tudi brez strategij, imajo strateški akcijski načrti več prednosti, saj jasno opredeljujejo politike in cilje izboljšav, skupaj s časovnim okvirom pa pripomorejo k uveljavitvi obsežnejših sprememb.

Nacionalne strategije za uveljavljanje ključnih kompetenc v splošnem izobraževanju (primarno in sekundarno izobraževanje), 2011/12

Vir: Eurydice.

Kurikulumi, ki temeljijo na kompetencah, in uporaba lestvice dosežkov

Vse evropske države so v zadnjem desetletju svoje kurikulume prenovile tako, da so vanje umestile učne dosežke. Namesto vsebine predmeta, ki jo je učencem predstavil učitelj, je glavna pozornost namenjena temu, kar naj bi učenci pri tem predmetu znali, razumeli oziroma bili sposobni narediti v določenih fazah učnega procesa. V zadnjih letih so se v mnogih državah ukvarjali s tem, kako kompetenčno naravnane kurikulume prenoviti, da bo v njih zajeto poučevanje ključnih kompetenc.

Za merjenje pridobljenih kompetenc so nekatere države začele uporabljati lestvice dosežkov. V njih se z ocenami izkazan uspeh ujema s posamezno kompetentnostjo, za učitelje pa so orodje, s katerim ocenijo delo učencev in raven njihovih kompetenc. Skupni evropski referenčni okvir (CEFR), leta 2001 ga je razvil Svet Evrope, je, na primer, postal glavno orodje za ocenjevanje dosežkov iz znanja tujih jezikov.

Temeljnim in prečnim spretnostim ni namenjena enaka pozornost

Ključne kompetence sestavljajo temeljne in prečne spretnosti. Položaj temeljnih spretnosti (pismenosti, matematike, naravoslovja) in tujih jezikov se je dodobra utrdil, uveljavljanje prečnih spretnosti (IT, državljskih spretnosti in podjetnosti) pa zaostaja. Večina držav je kurikulum sicer preoblikovala in vanje umestila tudi prečne spretnosti, vendar ne dosledno. Samo vsaka tretja evropska država, na primer, v uradnih smernicah za primarno raven izrecno ne omenja podjetnosti, skoraj povsod pa se na tej ravni poudarjajo digitalne kompetence. Poleg tega se prečne spretnosti v primerjavi s temeljnimi manj pogosto poučujejo kot samostojni predmeti.

Navadno so vpete v druge predmete ali celotni kurikulum, pri čemer so za njihovo udejanjanje odgovorni vsi učitelji (medpredmetni način dela). To pa pomeni nenehne izzive. V evropskih državah so spretnosti iz IT presenetljivo redko umeščene v predmete, kot so matematika, naravoslovje in jeziki. Medpredmetno sodelovanje od učiteljev namreč ne zahteva le sprememb pri ustaljenem načinu poučevanja, ampak tudi več sodelovanja pri razvijanju in usklajevanju učnih dosežkov ter uporabi ustreznih metod preverjanja in ocenjevanja.

Umestitev digitalnih in državljskih kompetenc ter kompetenc podjetnosti v nacionalne kurikule (od primarne do višje sekundarne ravni), 2011/12

- Umestitev 3 prečnih kompetenc
- Digitalne kompetence niso zajete na primarni ravni.
- Podjetnost ni zajeta na primarni ravni.
- Podjetnost ni zajeta na nobeni ravni izobraževanja.

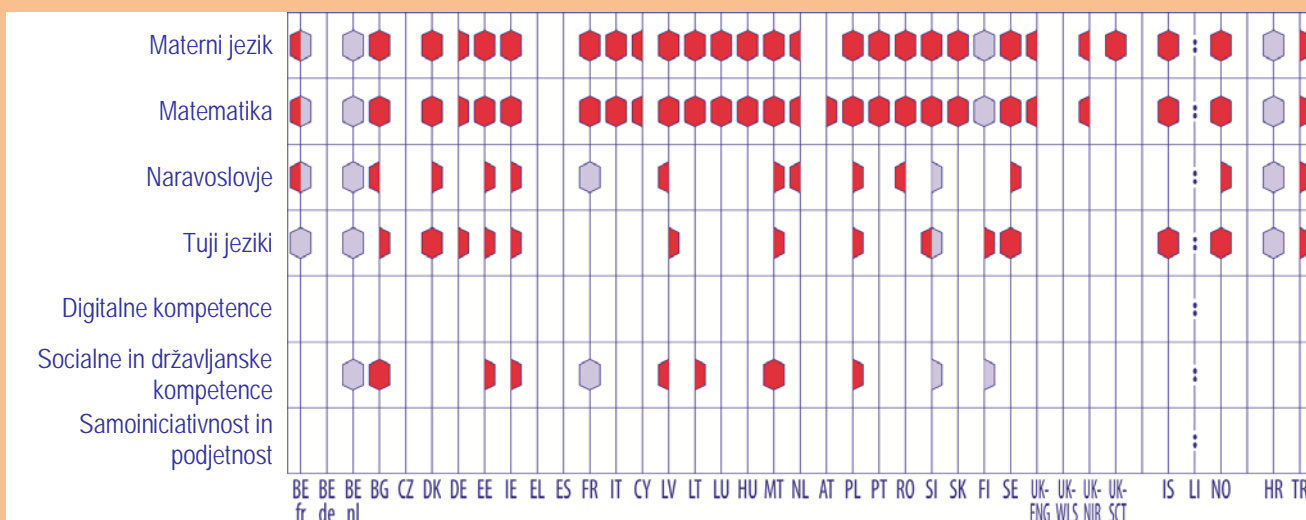
Vir: Eurydice.

Preizkusi iz digitalnih in državljskih spretnosti ter podjetnosti so še naprej izziv

Le s preverjanjem in ocenjevanjem lahko izvemo, ali so se učenci tistega, kar so jih učili, tudi naučili. Ustrezno preverjanje je zato pomembno ne le pri vrednotenju znanja učencev, ampak tudi pri ocenjevanju šol. Če učenci opravljajo enak preizkus znanja po vsej državi, torej na standardiziran način, je rezultate preizkusa mogoče uporabiti za spremljanje celotnih izobraževalnih sistemov. Pravzaprav je ta vrsta nacionalnih preizkusov v evropskih izobraževalnih sistemih zelo razširjena. Vendar pa se preizkusi v glavnem osredinjajo na temeljne spretnosti, zlasti pismenost in matematiko, prečne spretnosti pa se zanemarjajo. Med ključnimi prečnimi spretnostmi se standardizirano ocenjujejo le državljske kompetence, a le v približno eni tretjini evropskih držav. Čeprav ni mogoče reči, da so standardizirani preizkusi znanja edini primerni in

v okviru dosledno izpeljanega okvira za preverjanje in ocenjevanje znanja niso potrebni različni drugi načini ocenjevanja, je jasno, da preverjanje prečnih spretnosti, ki so zajete v drugih predmetih, samo po sebi pomeni izziv. Potrebna so orodja za preverjanje, ki segajo čez meje predmetov. Za IT so ta orodja že razširjena po vsej Evropi. Evropsko računalniško spričevalo, potrjeno na evropski ravni, se za preverjanje spretnosti iz IT uporablja v približno polovici evropskih držav. Za pridobitev tega spričevala morajo učenci obvladati sedem skupin računalniških spretnosti in kompetenc. Druge države pa za spretnosti iz IKT (informacijske in komunikacijske tehnologije) izdajajo podobna, nacionalno priznana spričevala.

Ključne kompetence, ki se preverjajo s standardiziranimi nacionalnimi preizkusi (primarna in nižja sekundarna raven), 2011/12

Levo Primarna raven Desno Nižja sekundarna raven Nacionalni preizkus Rotirajoči predmet

Slabi rezultati učencev pri pismenosti, matematiki in naravoslovju so še naprej problem

V evropskih državah je bil pri poučevanju temeljnih spretnosti dosežen precejšen napredek. Slabi rezultati učencev pri pismenosti, matematiki in naravoslovju pa še naprej ostajajo izziv. Zaradi takih rezultatov ni vprašljiva le uspešnost poučevanja in učenja, ampak tudi izobraževalnih sistemov v celoti.

Čeprav se je vpeljava učiteljev, specializiranih za poučevanje branja, izkazala kot dober ukrep za pomoč učencem s težavami pri branju, se je ta uveljavil le na Irskem, Malti, Poljskem, v Združenem kraljestvu in petih nordijskih državah. Od leta 2009 na tem področju ni bilo nobenega napredka.

Evropa se spoprijema s pomanjkanjem znanja in spretnosti iz matematike, naravoslovja in tehnologije

Čeprav se je število diplomantov s področij matematike, naravoslovja in tehnologije v zadnjem desetletju povečalo, se je njihov delež glede na število vseh diplomantov zmanjševal. Zaskrbljujoče pomanjkanje znanja in spretnosti iz matematike, naravoslovja in tehnologije se kaže kot resna ovira za gospodarstva, oprta na te vede. Zato je večina evropskih držav med prednostne naloge uvrstila zvečanje deleža teh diplomantov. Ukrepi, ki spodbujajo študente k odločitvi za poklic na enem izmed naštetih področij, se začnejo izvajati že na šolski ravni. Med zelo pomembne spada prizadevanje za motiviranje

učencev za učenje matematike in naravoslovja, na primer z odpravljanjem prevzetega prepričanja, da so ti predmeti izjemno zahtevni. Obenem je treba ugovarjati tudi zmotnim prepričanjem o ustreznosti matematike in naravoslovja za prihodnje poklicne poti. Študenti pogosto preozko gledajo na zaposlitvene možnosti, ki jih ponuja študij matematike, naravoslovja in tehnologije. S specializiranim poklicnim usmerjanjem in svetovanjem v sekundarnem izobraževanju bi lahko tak položaj popravili. Vendar je tako usmerjanje za zdaj na voljo le v polovici evropskih držav.